

Slovenski dom

Stev. 245.

V Ljubljani, petek 28. oktobra 1938.

Leto III

Madžarska vlada umika svoje zahteve do ČSR in sprejema razsodišče Italije in Nemčije

Uradna poročila o obisku nemškega zunanjega ministra v Rimu

Budimpešta, 28. oktobra. m. Madžarska vlada je včeraj popoldne po svojem praskem poslaniku izročila češkoslovaški vladi spomenico, s katero odgovarja na češkoslovaško noto glede ureditve spornih vprašanj med Češkoslovaško in Madžarsko. Proti vsemu pričakovanju je madžarska vlada v svoji spomenici zavzela zelo pomirljivo stališče. Vsebinski odgovor se ni bila objavljena, toda dobro obveščeni ljudje pravijo, da je slog madžarskega odgovora zelo pretehtan in pomirjevalen. Včeraj opoldne so v Pragi mislili, da bo Madžarska zavzela ostro stališče in da bo zahtevala v tistem kratkem roku, kakor ga je zahtevala v svojem nedavnem ultimatu, izročitev vseh krajev, ki jih je Češkoslovaška Madžarski obljubila. Zato so bili v Pragi prijetno presenečeni, da včerajšnji madžarski odgovor nima več tako trdih besed in ne postavlja kratkih rokov. Madžarski odgovor se večji del nanaša na postopek pri izročanju obljubljenega ozemlja Madžarski. Tudi izraža Madžarska željo, naj bi njen

spor s ČSR vzeli v roke Nemčija in Italija in razsodili. Nepričakovani preobrat na madžarski strani je prišel čisto gotovo zaradi nasveta iz Rima in Berlina.

Očividno je, da sta nemška in italijanska vlada nasvetovali Budimpešti, naj niso česar naglega ne stori prej, dokler ne izrečeta svoje besede Nemčiji in Italiji. Madžarska naj se varuje vsakega koraka, ki bi zaostрил razmerje med Prago in Budimpešto. Ta preobrat pa obenem dokazuje, da rešitev madžarsko-češkoslovaškega spora ni več odvisna od Prage ali Budimpešte, temveč od Rima in Berlina.

Rim, 28. oktobra. AA. Havas: Diplomatski urednik agencije Stefani piše, da bo nemški zunanji minister v. Ribbentrop verjetno ostal v Rimu do nedelje zvečer. Vse te dni bo imel važne razgovore z Mussolinijem in z grofom Ciano. Italijanski narod prisrčno pozdravlja Hitlerjevega sodelavca in zastopnika velikega in prijateljskega naroda. Ribbentrop podpis je na protikomunistični pogodbi, ki so jo podpisale Italija, Nemčija in

Japonska. Ta pogodba je bila temelj vzajemnosti med tremi cesarstvi v njihovi obrambi civilizacije. To je bil zgodovinski dogodek, ki ostane še naprej trden temelj za politiko teh treh držav. V okviru evropske politike pa je v. Ribbentrop stalno utrjeval os Rim-Berlin. Zaradi tega uživa v. Ribbentrop pri italijanskem narodu globoke in prisrčne simpatije. Sedaj so na dnevnem redu zelo važna vprašanja. Med temi vprašanji so tudi madžarske zahteve proti Češkoslovaški, prav tako pa so v prvi vrsti zanimanja tudi za oboroževanje in kolonialna vprašanja. Zaradi tega je pozornost vsega sveta te dni zopet obrnjena na Rim.

Berlin, 27. oktobra. AA. DNB.: V berlinskih poučenih krogih trdijo, da ostane obisk v. Ribbentropa v Rimu strogo v okviru prijateljskega sodelovanja med obema velikima narodoma, kakor to določa os Rim-Berlin. Z ozirom na veliko število mednarodno-političnih problemov, ki so zdaj postali aktualni, je treba, da se ministri zunanjih zadev obeh narodov, ki sta med seboj tako prijateljsko povezana, porazgovorita o vseh teh vprašanjih.

Vesti 28. oktobra

Angleški poslanik v Rimu lord Perth je obiskal včeraj grofa Ciana in mu sporočil, kaj je angleška vlada na zadnji seji sklenila glede uveljavitve angleško-italijanskega sporazuma, do katerega bo prišlo v začetku prihodnjega meseca.

Spremembe v angleški vladi niso bile tako obsežne, kakor so pričakovali. Za pomorskega ministra je bil imenovan dosedanjí pravosodni minister lord Stanhope, dosedanjí pravosodni minister lord De la Warr pa za prosvetnega ministra. Mesto pravosodnega ministra je za nekaj časa izpraznjeno.

Občni zbor Prosvetne zveze

Ljubljana, 28. oktobra.

Včeraj ob 9 zjutraj se je začel v »Unionu« občni zbor Prosvetne zveze, na katerem je podala ta naša najmočnejša in najdelavnejša organizacija obračun o svojem delu v preteklem letu. Zborovanja se je udeležilo zelo veliko število zastopnikov prosvetnih okrožij, voditeljev naše prosvete, duhovnikov in učiteljev ter zastopnikov drugih stanov.

Govor predsednika dr. Lukmana

Občni zbor je začel predsednik PZ univ. prof. dr. Franc Lukman. V svojem govoru je poudaril, da stopa PZ v peto desetletje svojega dela. Ob tej priliki se je spomnil najprej Nj. Vel. kralja Petra II. in Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, katerima sta bili poslani z višim odobravanjem udanosti brzojavki. Nato so bile oddane še pozdravne brzojavke obema slovenskima ministroma, ki sta vedno z razumevanjem in pomočjo stala PZ ob strani, in prosvetnemu ministru Magaraševiču, ki je letos odprl prosvetno razstavo.

Nato je g. predsednik pozdravil vse navzoče, najprej zastopnika g. bana g. prosv. načelnika dr. Sušnika, potem prevz. g. škola dr. Rožmarna in kanonika dr. Zupana. Zahvalil se je g. školu za pomoč in mu obljubil, da bodo prosvetna društva tista, ki bodo vedno podpirala KA. G. mestnega zupana in mestno občino je zastopal g. polkovnik Andrejka, ki je bil tudi deležen toplega pozdrava s prošnjo, naj sporoči g. županu veliko hvala za PZ za podporo za prosvetno razstavo in za izdatno pomoč za zidanje prosvetnega doma. Dalje je predsednik pozdravil zastopnika PZ v Mariboru g. dr. Geratiča, zastopnike vseh društev in organizacij, ki so se udeležili zborovanja. Ob koncu pa se je s toplimi besedami spomnil še pok. mons. dr. Debeveca, ki je bil soustanovitelj Slovenske krščanske socialne zveze, ki je predhodnica sedanjega PZ.

Takoj nato je začel g. predsednik podajati poročilo o letošnjem letu. Pred vsem se je spomnil velikega števila taborov in prosvetnih prireditvev v letošnjem letu, ki so dali našemu mestu novega ognja, kateri se mora zdaj prenesti v domove, kjer naj gori naprej in vzgaja močnega armado naših delavcev in nato dal nekaj smernic, kako naj se v zimskem času opravi dela po naših prosvetnih domovih. Poudaril je, da so predvsem glavna predavanja, s katerimi se izobražuje članstvo. V preteklem letu je imelo vsako društvo povprečno sedem in pol predavanja. Delavnost pa se mora še bolj pozitiviti, zlasti s čim tesnejšim sodelovanjem med osrednjim vodstvom in posameznimi društvi; k temu delu je treba priletniti.

145.000 din za avtomobilsko nesrečo

Zanimiv konec dolgotrajne pravde

Maribor, 27. oktobra.

Skoraj točno pred enim letom — dne 24. oktobra 1937 — se je pripetila na znanem cestnem križišču v Hajdini težka avtomobilska nesreča. Iz Maribora se je peljala na svojem avtu znamke Opel mariborska trgovka gospa Lavra Scheidbach, ki je sama šofirala. Poleg nje sta se nahajala v avtomobilu tudi dr. Rudolf Gmeiner in njena kuharica Zofija Kraser. Približno ob 15 je privozila na omenjeno križišče v Hajdini ter v počasnem tempu zavila v ovinek proti Ptuj, ko je v smeri od Ptuja proti Pragerskemu pridrvel po cesti avtomobil znamke Maibach, lastvele industrialca Westra iz Celja. Avto je šofiral nastavljenec tvornice Maibach v Friedrichshafnu v Nemčiji Karl Scheuffele, ki je pred nekaj dnevi pripeljal avto iz tovarne industrije Westnu. Omenjenega dne se je nahajal g. Westen s svojimi prijatelji v svojem lovišču pri Ptuj na lovu. Popoldne je šel šofer iz Ptuja po lovsko družbo in usoda je hotela, da je na tej poti imel nesrečo. Kakor so ugotovili orožniki, ki so kmalu po karambolu prišli na lice mesta, je vozil Westnov avto po napačni levi strani in s precejšnjo brzino ter je zavozil v bok avtomobil gospo Scheidbach. Ma

Od tu in tam

Vse politične stranke in skupine se sedaj bavijo z izborom kandidatov za poslanske volitve 11. decembra. V tem pogledu prednjači JRZ, ki bo v kratkem to delo že zaključila. Mnogo bolj počasni gre opoziciji, v kateri iz razumljivega razloga, ker jih je preveč pod eno kapo, ne more priti do edinstvi v osebah, ki naj bi bili narodni poslanci. Med opozicijskimi skupinami ima največ kandidatov, ki so se sami prijavili, JNS, ta vojska samih generalov brez vojske. Do sedaj so jih nasteli že 211. Le kam jih bodo neki postavili? Precej prekanja je tudi glede kandidatov za Belgrad. Sicer so vse opozicijske skupine izrazile svojo načelno željo, da bi se za vsak poslanski mandat potegoval le en človek, ki bi bil po godu vsem skupinam. Toda to načelo je v praksi kaj težko izpeljati. V Belgradu je bil iz tega razloga nedavno sestanek pri Miši Trifunoviću, vendar pa do sporazuma ni prišlo. Vsekakor bo vsaka skupina postavila po pet svojih kandidatov in prav toliko namestnikov.

Jugoslovanski izvoz se je v prvih devetih mesecih tekočega preračunskega leta zmanjšal za dobro milijardo dinarjev. V največji meri je upadel izvoz vseh vrst žita, živine, lesa, rudnin in bakra, a narasel je uvoz strojev, železa in prevoznih sredstev, padel pa uvoz tekstilnih izdelkov. Zaradi tega se je trgovinska bilanca naše države v prvih devetih mesecih zaključila s pasivo 295.35 milij. din, kar je vrednost uvoženega blaga znašala 3824.8 milij. din.

Nad podjetnikom, ki gradi novo gimnazijsko poslopje v Prokuplju, so se masčevali odpušeni delavci na ta način, da so izpodmaknili podporneke za belonske plošče v gornjem nadstropju. Ko so jutraj delavci začeli nositi na te plošče drugo stavbni material, se je plošča nenadoma vdrla, a zaradi svoje teže predrla tudi ploščo v prvem nadstropju. K sreči so delavci takrat stali pri strani in se nikomur ni nič zgodilo. Pač pa je materialna škoda velika.

Železniško progo od Metkovića do novega hercegovaškega pristanišča v Pločah bodo v kratkem času začeli graditi. Razpisani sta dve licitaciji, kajti progo bodo istočasno začeli graditi z obeh strani. Ker tam ni hudega mraza, bodo progo gradili preko vse zime. — Prav te dni so se začela tudi obsežna popravila v splitskem in šibenickem pristanišču.

Dva mladeniča iz Pančeva, ki sta z malim čolnom krenila po Donavi proti Črnemu morju z namenom, da objadrata v dveh letih Evropo in prispeta do 1. 1940 na Finsko, so v Vidinu zadržale bolgarske oblasti zaradi tega, ker sta imela s seboj premalo denarja. Faulta sta kljub velikim nevarnostim plovbe skozi donavske tesni srečno prišla do Bolgarije, nakar sta se obrnila na svoje starše, naj jima pošljejo še nekaj denarja, da bosta mogla odvesti dalje. Mati enega izmed njiju je pred nekaj dnevi v časopisu objavovala nesrečno usodo svojega edinega, misleč, da se je kaj hudega zgodilo, in ga prosila, naj se vrne domov. Sedaj, ko ji je sinček poslal prošnjo, naj mu pošlje denar, da bo nadaljeval svoje potovanje, se ga je mati spet usmiliła in mu denar poslala.

Zadnja sužnja v naši državi je umrla v Bosanskem Samcu. Pred 35 leti je bila na carigradskem trgu prodana sužnja črnka Bahtijar, a kupil jo je neka bogata bosanska muslimanka. Kmalu potem, ko jo je privedla v Bosanski Samac, se je gospodarka črnki darovala prostost in jo potem omožila z nekim potujočim muslimanskim svečnikom. Vseh 35 let se črnka skoraj ni prikazala na ulici, a kadar se je, je imela obraz zastrt s feredžo. Pred kratkim pa je umrla na jetiki, ki je v muslimanskih barenih, ki modernim zahtevam niti najmanj ne odgovarjajo, najbolj pogosta bolezen.

V Belgradu se je zastrupila 16 letna delavka Marija Vukić, katero je bil upropastil njen zaročenec, oženjeni moški in oče dveh otrok. Marija je bila hčerka revnega uradnika ter je morala takoj prijeti za delo, čim je bila za to sposobna. Ko je hodila vsak dan za svoje domače v bližnjo pekarijo po kruh, se je spoznala s lastnikom pekarije, ki je dekleta s sladkimi besedami pripel

Ko se odpirajo vseučilišča pri nas in po svetu:

Poklic je težka stvar

Pariška študentska »Latinska četrt« je zopet oživila. Naveličala se je praznoti. Studentje, delavni in nedelavni, pogledujejo za najnovejšimi oglasi. Še nekaj dni in zanje se bo začelo l. 1959. Vsak dela svoj načrt: ta bo študiral radio tehniko, drugi fizikalno kemijo, tretji zopet gradbeno tehniko.

Toda kakor povsod na svetu, tako je tudi tukaj mnogo takih, ki postajajo pred oglašnimi deskami z napisom: išče se instruktor za stanovanje in hrano, išče se čitatelj, nadzorovatelj, korektor in podobno.

Koliko novih zdravnikov, advokatov, profesorjev, inženirjev bo v l. 1959?

L. 1814 so imele vse univerze 4.350 dijakov. Zadnje leto jih je (l. 1937) bilo preko 80.000 (od teh 35.000 deklet). L. 1958 zaznamuje slab prirastek in sicer tako slab, kakor prvo leto po vojni l. 1919. Letos pa se zdi, da bo število dijakov zelo naraslo. Lahko se računa, da jih bo preko 100.000. Današnji abiturienti težijo vsi za tem, da bi dosegli čim »stabilnejši« poklic in so daleč od tega, da bi se plašili ovire, ki se jim stavlja na poti njihovega pehanja za poklicem, ki je vreden dostojnega človeka.

B. U. I. C.

Prav to leto je pariška univerza odprla B. U. I. C. (Bureau Universitaire d'Informations sur le Carrière — informacijska pisarna za izbiro poklicev) in ima že 37 odsekov po deželi. Gotovo je to skrbipolna ustanova, ki pomaga

mladim ljudem pri izbiri poklicev. B. U. I. C. je prejela že 2000 pism, kjer dijaki prosijo pojasnil, obiskov pa je imela že preko 3000. Čakalnice so vedno polne, tako da bodo morali kmalu odpreti nove, večje prostore.

Ali boš?

Novinci, ki se hočejo vpisati, ne vedo ničesar. Starejši tovariši raznih fakultet, ki niso preveč zaposleni s svojimi stvarmi in so pripravljeni sodelovati, pridejo sem, kjer novice poučijo in jim podajo nekaj obris in prevez, na podlagi česar si »bruce« ustvari sliko o težavah, ki ga čakajo, o zaprekah in prednostih poklica.

»Mlad človek teh dni se ne preda več slepi sreči, kar se tiče poklica, kakor se je to godilo v tistih srečnih časih, ko je bilo več mest kakor pa prosilcev. Človek današnjih dni ne sledi več avtomatično poklicu očeta, kakor v prejšnjih časih. Nasprotno! On hoče vedeti, kam in kako bo šel. Povemo mu tako, kakor je, ne da bi kaj olepšavali ali ga silili v kaj. Na razpolago mu damo statistike, poklicne monografije, seznam razpoložljivih mest in vse to popolnoma brezplačno.« Tako pravi B. U. I. C. in v tem je njegov delokrog.

Na deželo!

Ta urad odkriva dijaku poklice, ki jih ne pozna in ki so prav zaradi nepoznanja manj zasledeni. Često jih obvešča, da pomanjkanja mest v nekaterih poklicih ni iskati v prenapolnjenosti, ampak v napačni razdelitvi. Vsak, kdor hoče vršiti poklic v pokrajini, ki mu jih predlaga B. U. I. C. — bodisi kot zdravnik, lekarnar ali zobozdravnik — bo mogel živeti svojem poklicu primerno življenje. Toda mladi ljudje neradi slišijo o deželi. Nočejo biti upravni dobrodelnih zavodov (12 kandidatov za 14 mest!), ker je pač treba odrinuti na deželo — v Carpentras. Vsi pa se pehajo za službami

po uradih in ministrstvu ter za odvetniški stan — v Parizu seveda.

Presenetljive številke

Kljub drenju v središču — Parizu, pa je po deželi obupno pomanjkanje pravnikov in pa zdravnikov. Nekatera